

Saksbehandler: Tor Punsvik
Tlf.: 38 17 66 77

Deres ref.: 07.09.2011
Vår ref.: 2009/556

Vår dato: 03.10.2011
Arkivkode: 433.53

Rogaland Fylkeskommune
Postboks 130 Sentrum
4001 Stavanger

27 OKT 2011

Uttalelse til utkast til Regional plan for Setesdal Vesthei - Ryfylkeheiene og Setesdal Austhei

Fylkesmannen avgir med dette sin uttalelse til høringsforslag til Regionalplan for Setesdal Ryfylke Vesthei og Setesdal Austhei. Fylkesmannen

- vil presisere at aktivitet fra planlagt hytteutviklingsområde Nesjen i Kvinesdal ikke skal forstyrre reinens framtidige trekk og bruk av nærområdene. Dette hensynet må framgå av planen og ivaretas i kommende arealplanlegging.
- mener at det bør legges strengere føringer for å hindre at ferdsel på vannkraftmagasin og anleggsveier skal forstyrre villreinen.
- har en del merknader til plandokumentet, hovedsakelig av teknisk karakter.

Fylkesmannen støtter den profil og tematiske avgrensning som styringsgruppen for Regional plan for Setesdalsheiene har lagt opp til, og er fornøyd med den inkluderende prosess som har vært gjennomført.

Vi viser til høringsdokument sendt 7. september på høring i år, og tidligere dokumenter i saken:

- MD's bestillingsbrev av 12. april 2007
- Fylkesmannens faglige innspill til deltakende kommuner i Vest-Agder og regionplansekretariat av 15. april i år

Fylkesmannen har delt inn sin uttalelse i tre hovedbolker; villreinenens områdebruk og hensynssoner, merknader til plandokumentet, oppdraget og prosess. I kartdelen begrenser Fylkesmannen seg til å omtale forhold i Vest-Agder.

Villreinenens områdebruk og hensynssoner

En svært viktig del av regionplanarbeidet er å øke forutsigbarhet for framtidens arealplanlegging i disse heiområdene. Villreinen er en nomadisk art med et stort arealbehov for å dekke sine sesongmessige behov for beite-, kalvings- og trekkområder. En særlig utfordring ved vurdering av kvaliteten på potensielle bruksområder for villrein er at den reduksjonsavskytning som ble foretatt i Setesdal Ryfylke vel ti år tilbake for å bedre produksjonen førte til svært lave tettheter av rein i sørområdet. Det pågår nå en planmessig bestandsoppbygging i området. Gjennom omfattende bruk av GPS sendere på villrein i Setesdal Ryfylkeheiene er det avklart at de gamle trekkmønstrene mellom nord og sør ikke fungerer tilfredsstillende på grunn av utbygging av Blåsjømagasinet og aktivitet nord for magasinet.

Fylkesmannen har derfor i sitt arbeid med å vurdere viktigheten av ulike bruksområder for villrein i stor grad måttet ta utgangspunkt i historiske data. Fylkesmannen har i samarbeid noen kommuner framforhandlet løsninger der områder vi har vurdert som marginale for reinen er tatt ut av «Hensynssone villrein» og tilsvarende at høyt prioriterte villreinområder er flyttet fra «Hensynssone villrein» til «Nasjonalt villreinområde».

Planlegging av hytteområder i Nesjen-området i Kvinesdal har vært et vanskelig tema å avklare i forhold til villreininteressene. Nesjen ligger nord i Kvinesdal og utbygging av hytter i dette området har vært et omstridt tema også tidligere. Fylkesmannen reiste innsigelse mot hyttebygging i det planlagte område ved kommuneplanrullering i 2006 og mekling førte ikke fram. Saken endte i Miljøverndepartementet for endelig avgjørelse. Fylkesmannen fikk medhold på grunn av villreininteressene i nærområdet. Nesjen ligger vest av det store hytte- og aktivitetsområdet Ljosland i Åseral, og det er et forholdsvis smalt område villreinen her har for å trekke ned til beiteområder lenger sør. Fylkesmannen har drøftet forutsetninger for hyttebygging og tilrettelegging av aktivitet i dette området med Kvinesdal kommune.

I vårt brev av 15. april i år til styringsgruppe og kommunene skrev Fylkesmannen bl.a.: Vi kan åpne for at hensynssonen innerst ved Nesjen endres til bygdeutviklingssone. Det legges til grunn at ferdsel med utgangspunkt Nesjen i framtida ikke skal være forstyrrende for villrein på vinterbeite og avstenge trekk til beiteområder lenger sør i verneområdet og foreslått Nasjonalt villreinområde i Sirdal. Det bør derfor legges til grunn et maksimalt volum for hytter som kan etableres i området. Vi mener dette kan avklares ved at plandokumentet spesifikk for dette området angir et maksimalt hyttevolum, og at organisert ferdsel skal legges utenfor verneområde og Nasjonalt villreinområde. Dessuten må det framgå at fri båtferdsel på Kvifjorden ikke skal tillates, og tilgang ved dammen på Nesjen bommes. Det siste av hensyn til at områdene nordenfor og tilgrensende magasinet er aktuelle beiteområder for bukk også sommerstid. Disse forhold må konkretiseres i framtidig reguleringsplan for Nesjenområdet og sti- og løypeplan for nærområdene.

Gjennom drøfting med Kvinesdal kommune og regionaplansekretariatet har Fylkesmannen kommet til enighet om at det ikke er naturlig at Heiplanen favner slike detaljerte føringer som skissert over i vårt brev av 15. april i år. Men Fylkesmannen mener plandokumentet konkret må påpeke at hensyn til villrein skal ivaretas i framtidig planlegging av arealbruk som kan generere ferdsel inn disse viktige områdene for villrein. Fylkesmannen ber om at dette hensynet nevnes konkret i plandokumentet, og gjerne med henvisning til at det forutsettes at det utarbeides sti- og løypeplan for området der hensynet til villreininteressene ivaretas.

Utover dette har ikke Fylkesmannen merknader til de foreslåtte avgrensinger i Vest-Agder som ligger i plankartet.

Merknader til plandokumentet

I det alt vestlig støtter Fylkesmannen det plandokument som er framlagt. I vår gjennomgang av plandokumentet vil Fylkesmannen ha merknader som har svært ulik viktighet, fra rent tekniske feilbeskrivelser til punkter av vesentlig betydning.

- Under vurderinger på side 3 sies at *Vest-Agder har et internasjonalt ansvar...*, men i denne sammenheng er Vest-Agder en av fem fylker som inngår i Setesdal Ryfylke villreinområde som sammen deler dette ansvaret
- Kartframstilling etter de fastsatte normer i Plan- og bygningsloven er krevende, og begrensning i fargebruk kan gjøre det vanskelig å se skillelinjer i foreslått arealbruk. På plankartet på side 5 er det vanskelig å skille nyanser av grønnfarger og det hadde

vært ønskelig om avgrensningen av verneområder hadde framgått da disse utgjør en svært stor del av Nasjonalt villreinområde i Setesdal Ryfylke.

- Under «sammendrag» sier pkt. 7 at *Det skal vurderes å lage kommunal plan for ferdselsplan, gjerne i samarbeid med nabokommuner*. Etter Fylkesmannens oppfatning burde dette poengteres sterkere. Det bør, eller oppfordres til...
- På side 12 vises til Setesdal Ryfylke villreinnemnd, men denne nemnda favner også villreinområdene Setesdal Austhei og Våmur Roan og omtales som Villreinnemnda for Setesdalsområdet.
- På side 12 antar vi det under pkt. 2.4 også skulle stått «kommuneplaner» under første kulepunkt.
- Under «Spesielle retningslinjer for Nasjonalt villreinområde» på side 17 er «opplevelsesnæring» omtalt under *Landbruks-utmarksnæringer* og dette tema burde vært bedre avgrenset slik at det i hvert fall framgår at eks. hyttebygging ikke inngår.
- På side 17 under *Bygg i utmarksnæring* vises til minimum årsoppgave for *næringsinntekt tilknyttet jord/ utmark*. Fylkesmannen skulle gjerne sett dette bedre presisert.
- Under punktet «kraft» på side 18 savner Fylkesmannen et punkt hvor det legges vekt på at ferdselsbruken av vannkraftmagasin og anleggsveier må reguleres strengt i forhold til forstyrrelsesfaren overfor villrein. Dette bør også omtales under «Hensynssone villrein» og «Hensynssone trekkområder».
- Under «§9-føre var prinsippet» på side 24 ønsker Fylkesmannen å presisere at de faglige vurderinger fylkesmannen det her vises til bl.a. inkluderte forutsetninger om føringer for framtidig ferdselsbelastning i området Nesjen i Kvinesdal, uten at disse er omtalt i dokumentet.
- Under Handlingsplan på side 29 vises det til årlige samordningsmøter på regionalt nivå. Det kunne med fordel vært nevnt hvilke aktører som naturlig inngår i disse. Vi oppfatter både fylkesmennene og villreinnemnda å være naturlige deltakere her.
- Under *Kunnskapsbasert planlegging og prosjekt* på side 32 bør Bestandsforvaltning omtales under tiltak, og villreinlagene i Setesdalsområdene nevnes under *ansvar*.
- Under andre avsnitt under status side 69 vises det til at innsigelsesregimet er som ved bruk av plan- og bygningsloven. Men etter energiloven er Olje- og Energidepartementet behandler av innsigelser og ikke Miljøverndepartementet.

Oppdrag, tematisk avgrensning og prosess

Oppdraget til Miljøverndepartementet og det vedtatte planprogrammet avviker fra planforslaget på et par sentrale punkter. Planforslaget har lagt hovedvekt på å avklare områder der villreininteresser skal ivaretas, enten som «Nasjonalt villreinområde» eller «Hensynssone villrein». Utenfor disse områdene skal ikke hensynet til villrein tas inn ved vurdering av arealbruk. Intensjoner om å synliggjøre arealer for næringsutvikling og avklare øvrige miljøvern hensyn (rødlisteførte arter, naturtyper, kulturminner m.m.) har vært tonet ned, og dette har etter Fylkesmannens vurdering vært en riktig avgjørelse av styringsgruppen. Alle disse interesser vil det som ellers være naturlig å avveie i ordinære planprosesser etter Plan- og bygningsloven.

Det tok lang tid fra miljøverndepartementets bestillingsbrev gikk ut våren 2007 til det forelå utkast til planprogram for Regionalplan for Setesdal Ryfylke og Setesdal Austhei, heretter omtalt som Heiplanen.

Dette medførte en vesentlig utfordring i forhold til å overholde fastsatte frister og ønsket om avslutning i foregående kommunevalgperiode. Men en sein oppstart ga styringsgruppen for Heiplanen mulighet for lengre modning før oppstart, og ikke minst mulighet til å studere

progresjonen i områder som var tidligere ute. I motsetning til enkelte andre regionplanområder har vi fem berørte fylkesmenn hatt mindre formell posisjon, men har inngått i faglige utvalg og har blitt gitt anledning til å delta i en rekke møter med styringsgruppen for prosjektet. Fylkesmennenes hovedsaksbehandlere i planarbeidet har vært viltforvalterne, som også internt har samarbeidet tett og godt. Samarbeidet med Vest-Agder fylkeskommune anses også som godt. I Vest-Agder har vi hatt tett dialog også med den enkelte kommune og anser det aller meste av planforslaget å være tilfredsstillende framforhandlet og akseptert fra både kommune og fylkesmann. Samarbeidet og dialogen har gjennomgående vært svært god.

Fylkesmannen gjentar sin påpeking av behovet for å omtale av at villreinhensyn skal ivaretas ved planlagt ferdsel ut fra av Nesjen-området i Kvinesdal, men har ut over dette ikke vesentlige merknader til høringsforslaget og ønsker lykke til med det videre arbeidet.

Med hilsen

for Tom Egerhei
ass. fylkesmann

Ørnulf Haraldstad
miljøverndirektør

Kopi som e-post sendt av saksbehandler
Vest-Agder fylkeskommune
Fylkesmennene i Aust-Agder, Telemark, Rogaland & Hordaland
DN
MD, planavdelingen
MD, avd. for naturforvaltning
Kommunene Sirdal, Kvinesdal, Hægebostad og Åseral
Villreinnemnda for Setesdalsområdet
Setesdal Ryfylke villreinlag
Setesdal Austhei villreinlag
Naturvernforbundet i Vest-Agder
Vest-Agder Jeger- og Fiskerforbund
Agder Energi
SNO
Norsk villreinsenter Sør
SVR, avd. Vest-Agder
NINA
Fylkesmannen, her
Fylkesmannens landbruksdirektør, her